

Lokale Financiën 2026

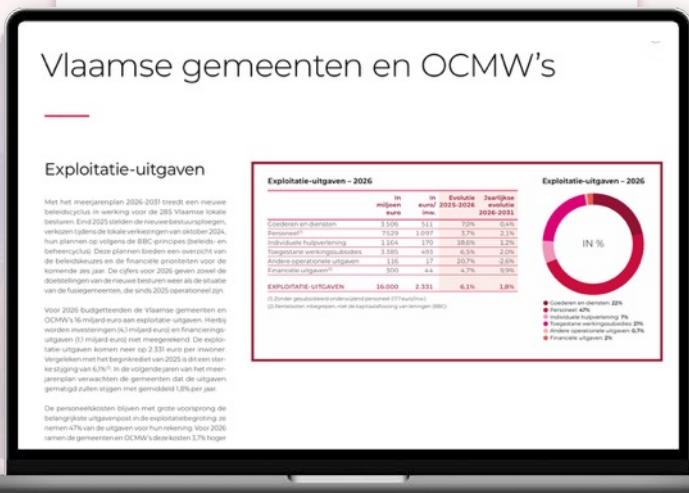
Vlaamse gemeenten plannen **financieel evenwicht** in
nieuw meerjarenplan **2026-2031**, ondanks de onzekerheden

Belfius

Gemeenten – OCMW's

Uitgebreide publicatie op onze **Belfius-website**

- Talrijke onzekerheden
- **MJP 2026-2031 – Uitgaven**
 - Focus op de uitdaging van de pensioenen van vastbenoemd personeel
 - Focus op de uitdaging van de werkloosheidshervorming
- **MJP 2026-2031 – Ontvangsten**
 - Focus op de uitdaging van de fiscale hervorming APB
- **MJP 2026-2031 – Evenwicht**
- **MJP 2026-2031 – Investeringen**
- Schulden
- Conclusie

Meerjarenplan 2026-2031:

- Start van een nieuwe **beleidscyclus** voor de 285 Vlaamse gemeenten
- Overzicht van de **beleidskeuzes en prioriteiten** voor de komende zes jaar, samen met het financiële plaatje

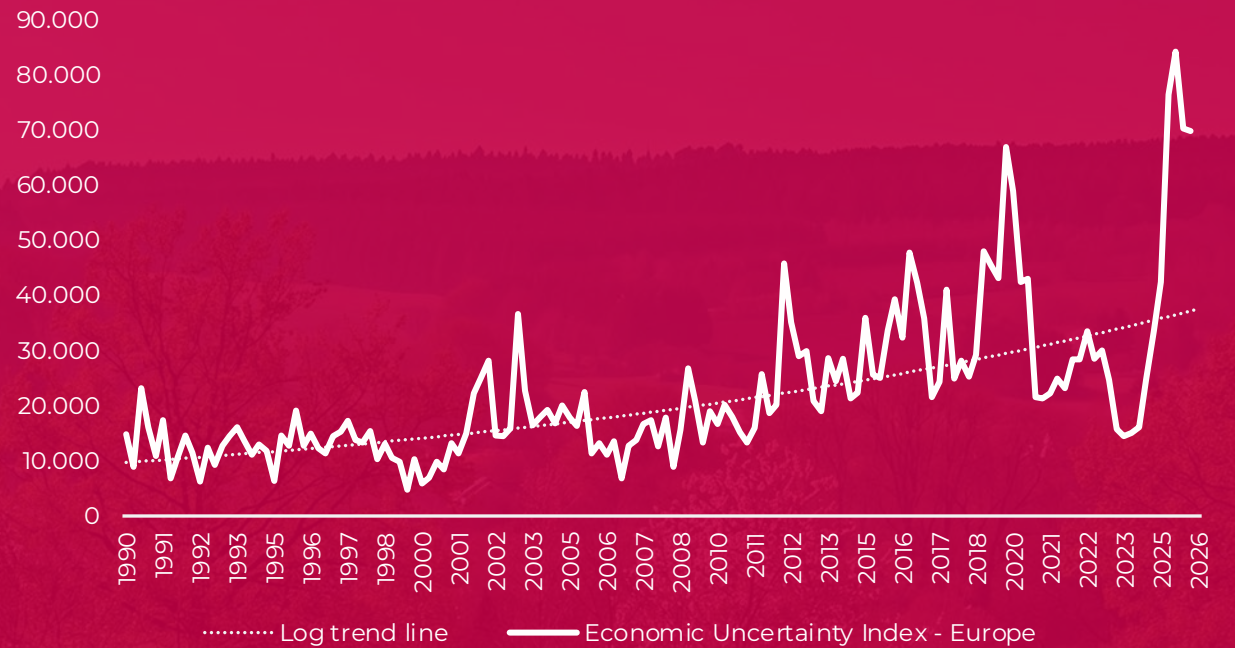
Talrijke onzekerheden:

- **Hervormingen** met gevolgen voor lokale besturen (werkloosheid, fiscaliteit, pensioenen...)
- **Beperkt budgettair kader** op federaal en gewestelijk niveau
→ besparingsmaatregelen met impact op de lokale besturen
- **Verstoorde macro-economische context**
→ inflatie en index van de burgemeester

Weer een (energie)schok

Reeks geopolitieke en economische schokken zorgt voor steeds grotere onzekerheid

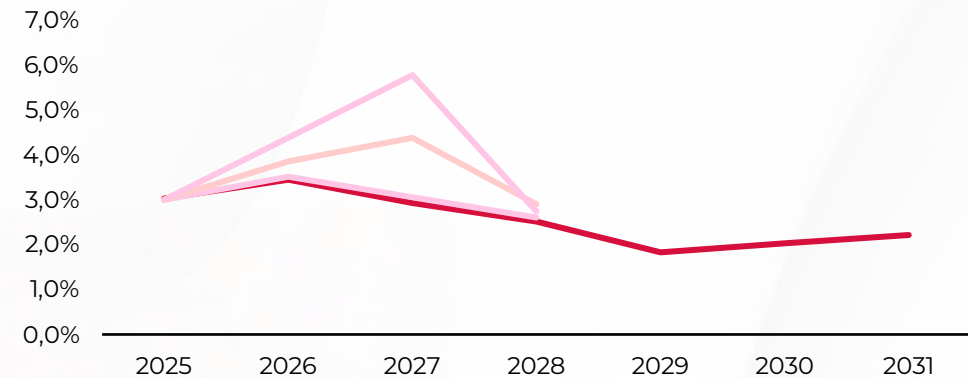

Talrijke onzekerheden door verstoorde macro-economische context...

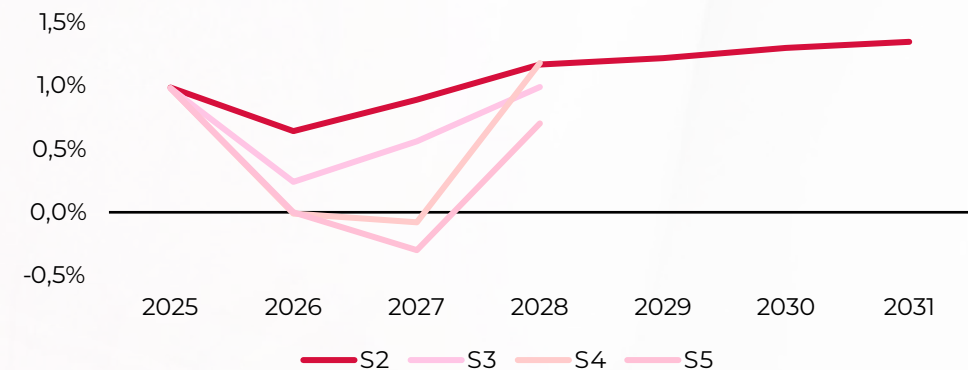
Deze context beïnvloedt de lokale financiën door:

- Inflatie (verhoging kosten voor personeel, energie, bouwprojecten enz.)
- Vertraging van de economische groei (vermindering fiscale inkomsten van overheden)
- Stijging van de rentetarieven (verhoging van schuldlasten)

Prognoses inflatie (scenario's)

Prognoses BBP (scenario's)

Lokale Financiën 2026

Index van de burgemeester

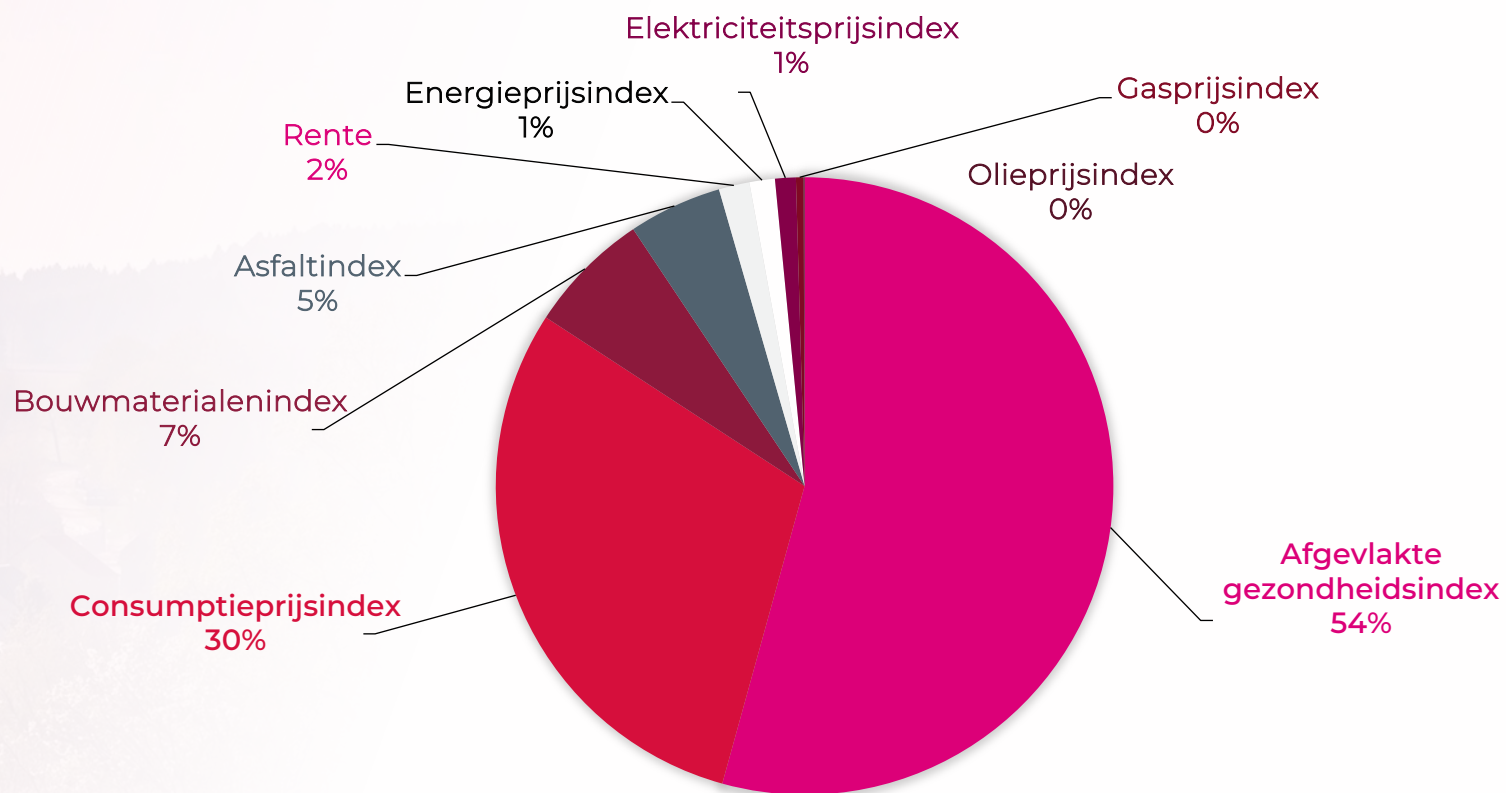

Index van de burgemeester

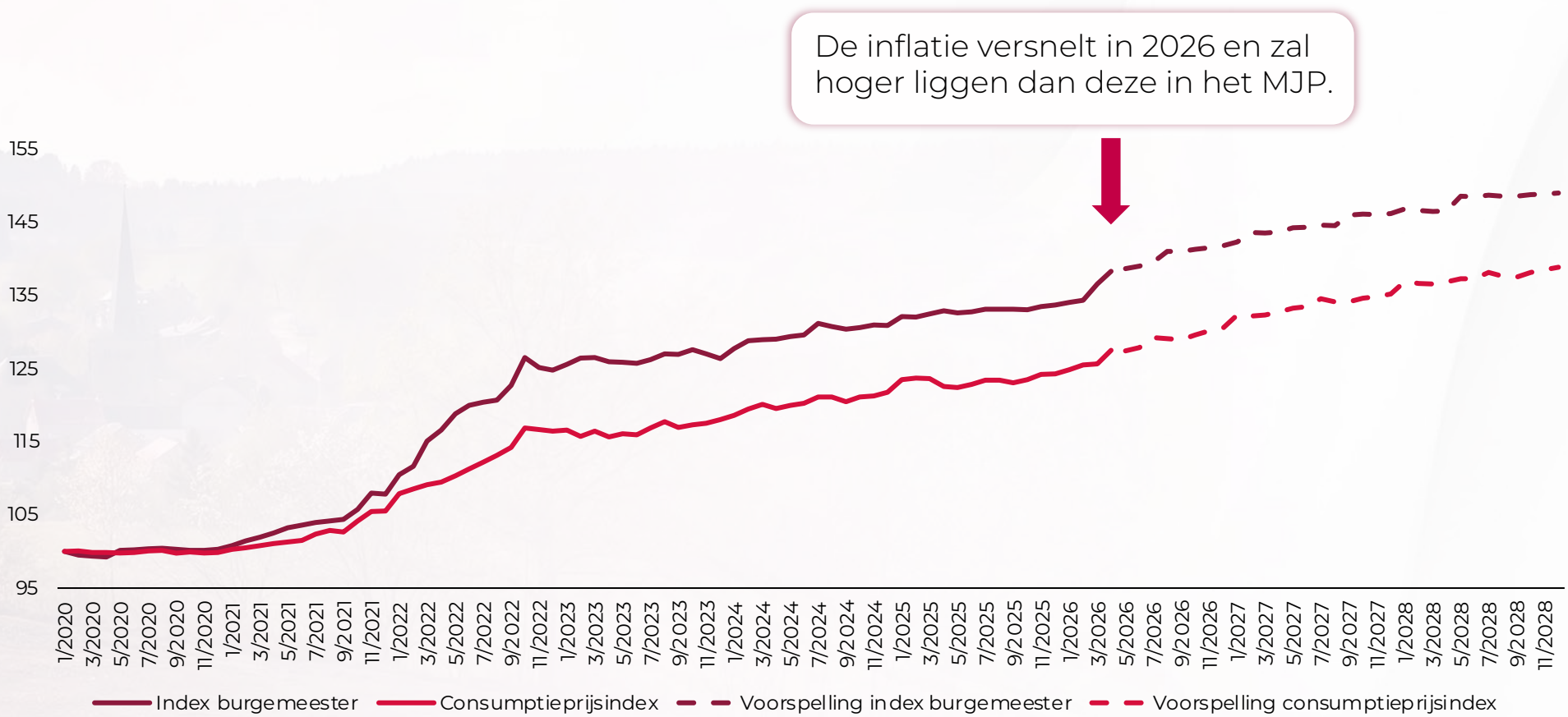
- Meerjarenplannen opgesteld in **2025**, periode van gematigde inflatie
- Oorlog in Midden-Oosten drijft inflatie(verwachtingen) op
→ onzekere macro-economische situatie
- Impact op gemeenten: hogere uitgaven door inflatie
- Index van de burgemeester:
 - Gewogen gemiddelde van bestaande indices, zoals de afgevlakte gezondheidsindex, energie-index, bouwmaterialen...
 - **Beter afgestemd** op uitgavenpatroon van gemeenten dan de consumptieprijsindex voor consumenten

Index van de **burgemeester**: gewogen gemiddelde van **bestaande indexen**

De index van de burgemeester **stijgt sterker** dan de consumptieprijsindex in 2022 door de **sterke prijsstijging van bouwmaterialen**. Voorlopig doet dit zich niet opnieuw voor.

Lokale Financiën 2026

—
2026-2031
Exploitatie-uitgaven

Trends in de **exploitatie-uitgaven**

Gemeenten en OCMW's **Exploitatie-uitgaven**

	2026 miljoen euro	2026 euro/inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Goederen en diensten	3.506	511	7,0%	0,4%
Personeel ¹	7.529	1.097	3,7%	2,1%
Individuele hulpverlening OCMW	1.164	170	18,6%	1,2%
Toegestane werkingssubsidies	3.385	493	6,5%	2,0%
Andere operationele uitgaven	116	17	20,7%	-2,6%
Financiële uitgaven ²	300	44	4,7%	9,9%
Exploitatie-uitgaven	16.000	2.331	6,1%	1,8%

¹ Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (177 euro/inw.)

² Rentelasten inbegrepen, niet de kapitaalaflossingen van leningen (BBC).

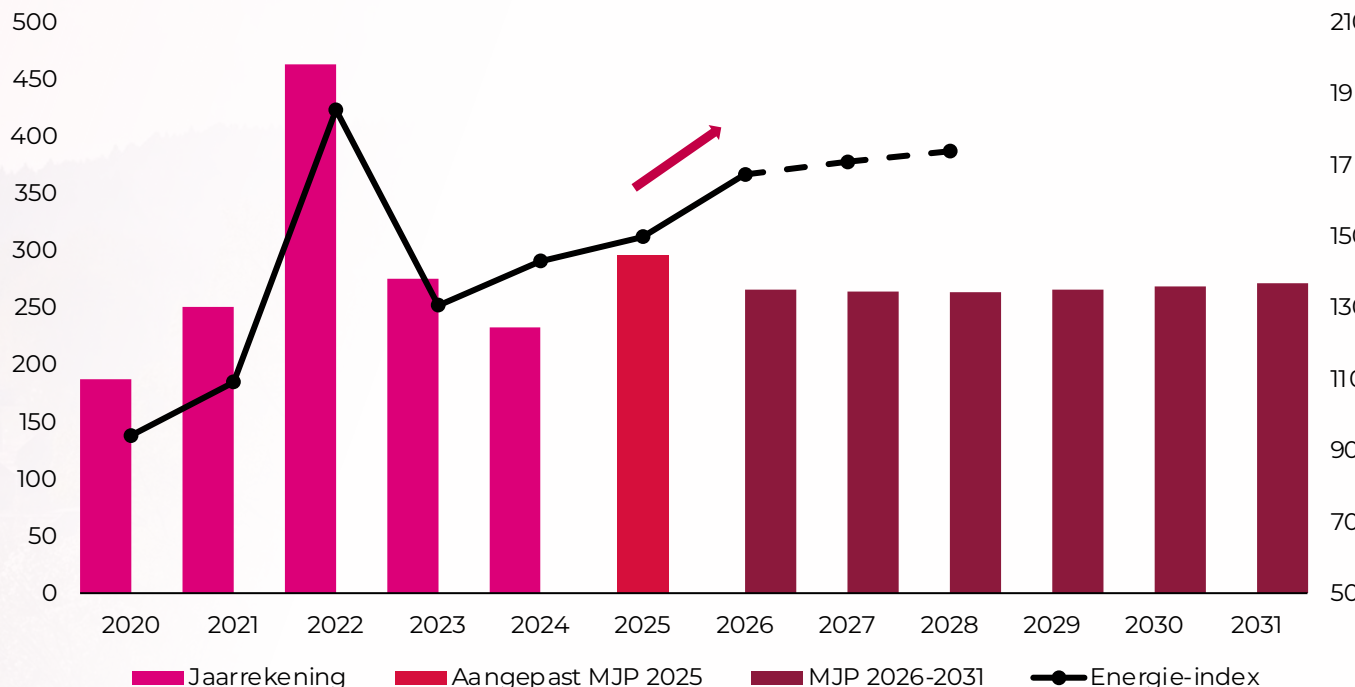
Goederen en diensten stijgen met 7% t.o.v. 2025 ondanks dalende **energie-uitgaven**. Deze zijn onderschat door de oorlog in het Midden-Oosten.

Gemeenten en OCMW's

Energie-uitgaven, in miljoen euro

Energie-index

22%
Goederen en diensten

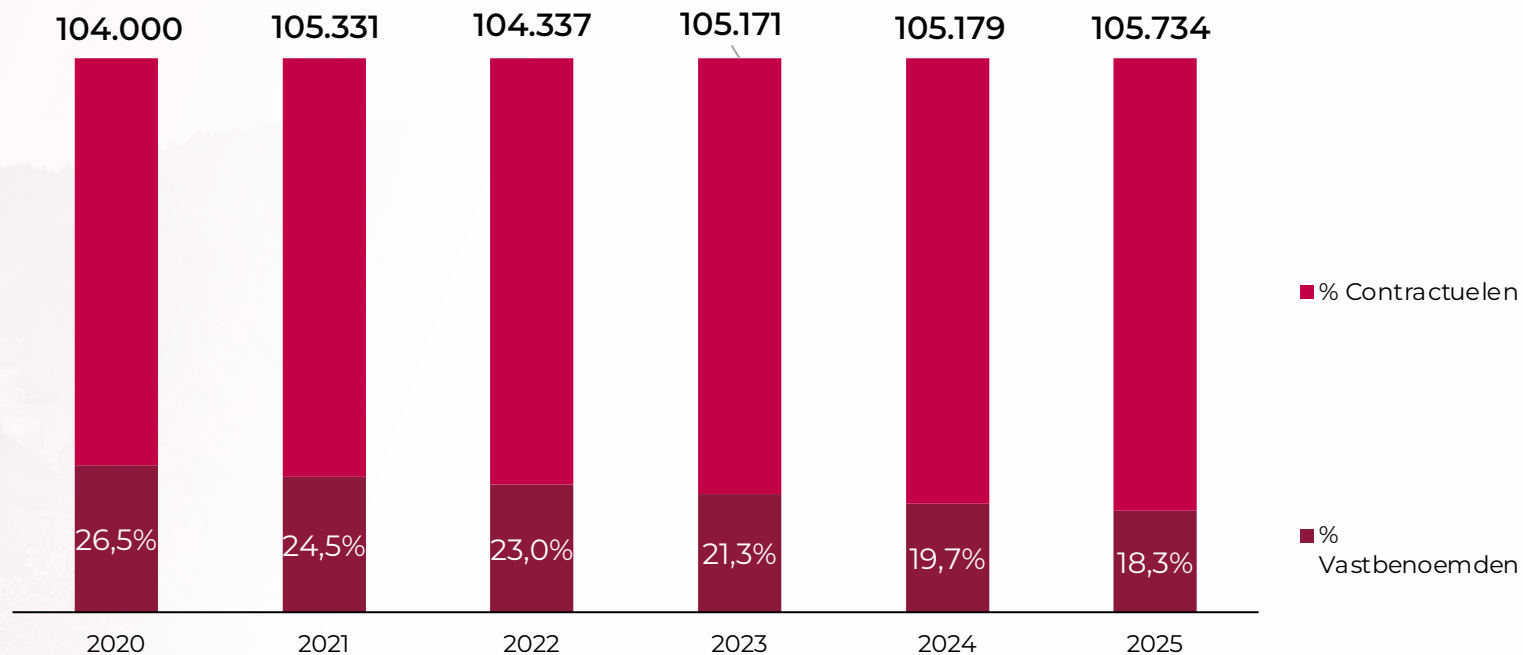

Personeel: lichte groei in aantal VTE. Aandeel vastbenoemden neemt verder af.

Gemeenten en OCMW's
Aantal VTE, aandeel vastbenoemden, contractuelen

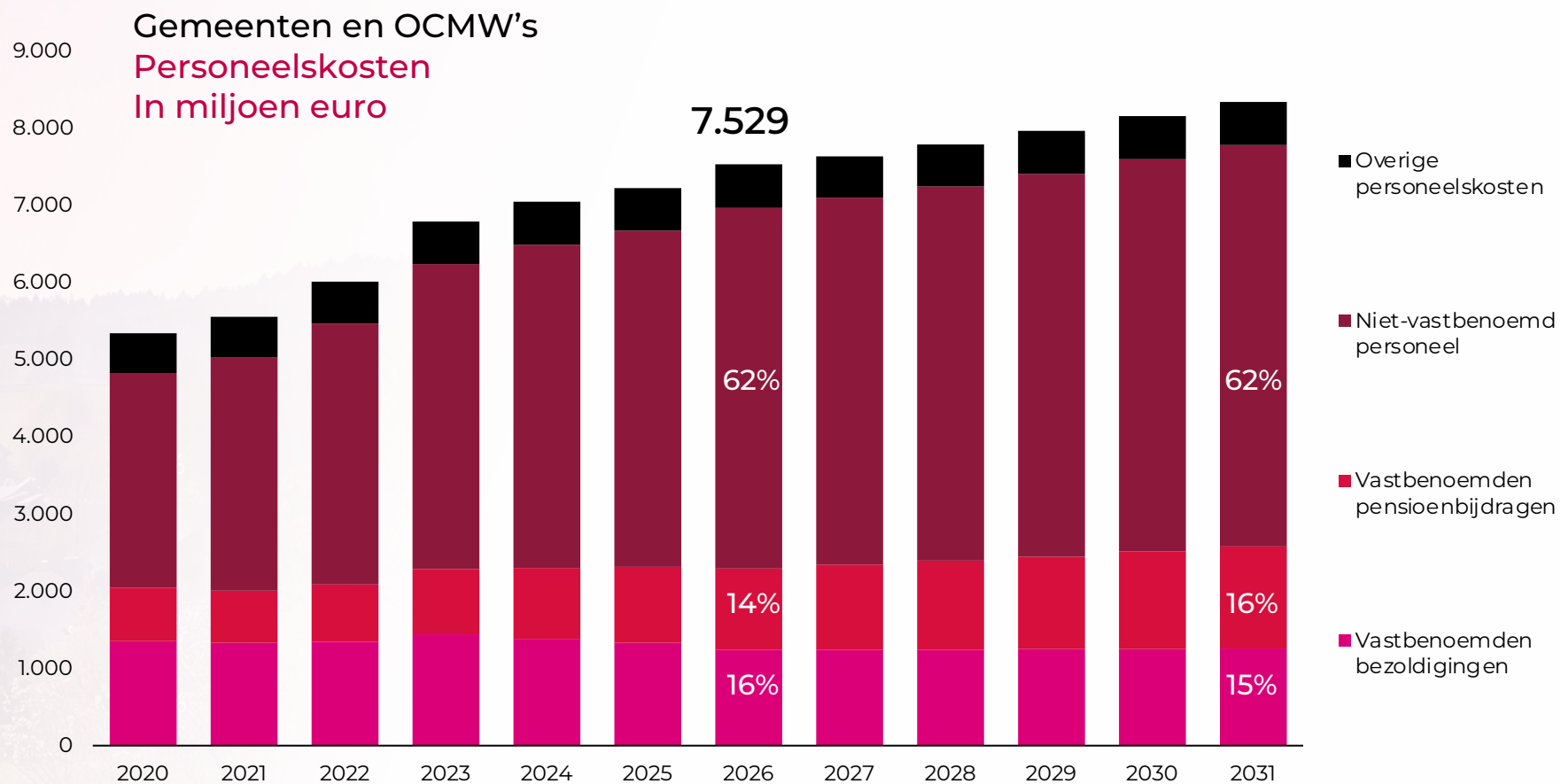
47%
Personeel

Bron: RSZ

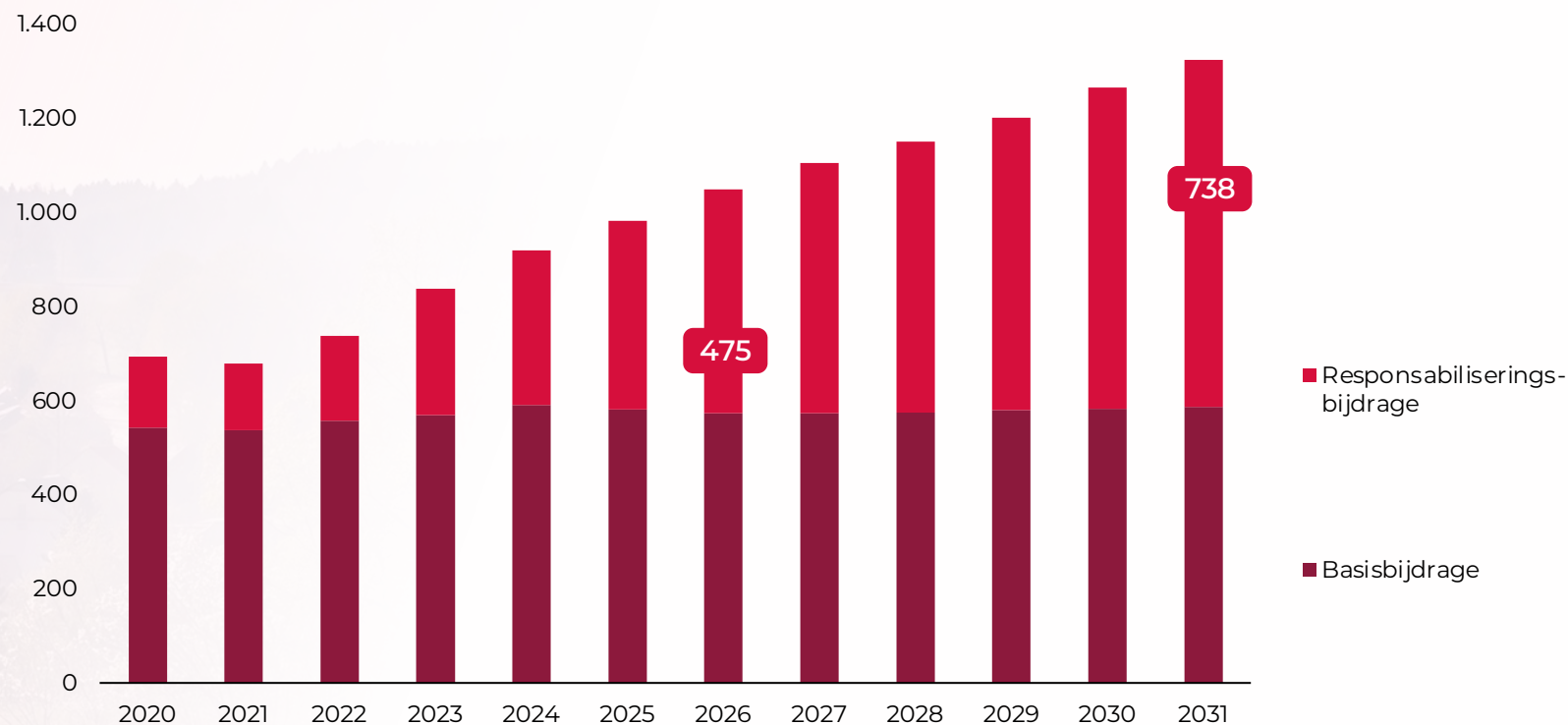
Ondanks een afname in het aandeel van het vastbenoemd personeel blijft het **aandeel van de kosten constant** door de **grotere pensioenlasten**.

Geconsolideerd pensioenfonds wordt onvoldoende gefinancierd met de basisbijdragen.
De responsabiliseringsbijdragen worden verder opgetrokken.

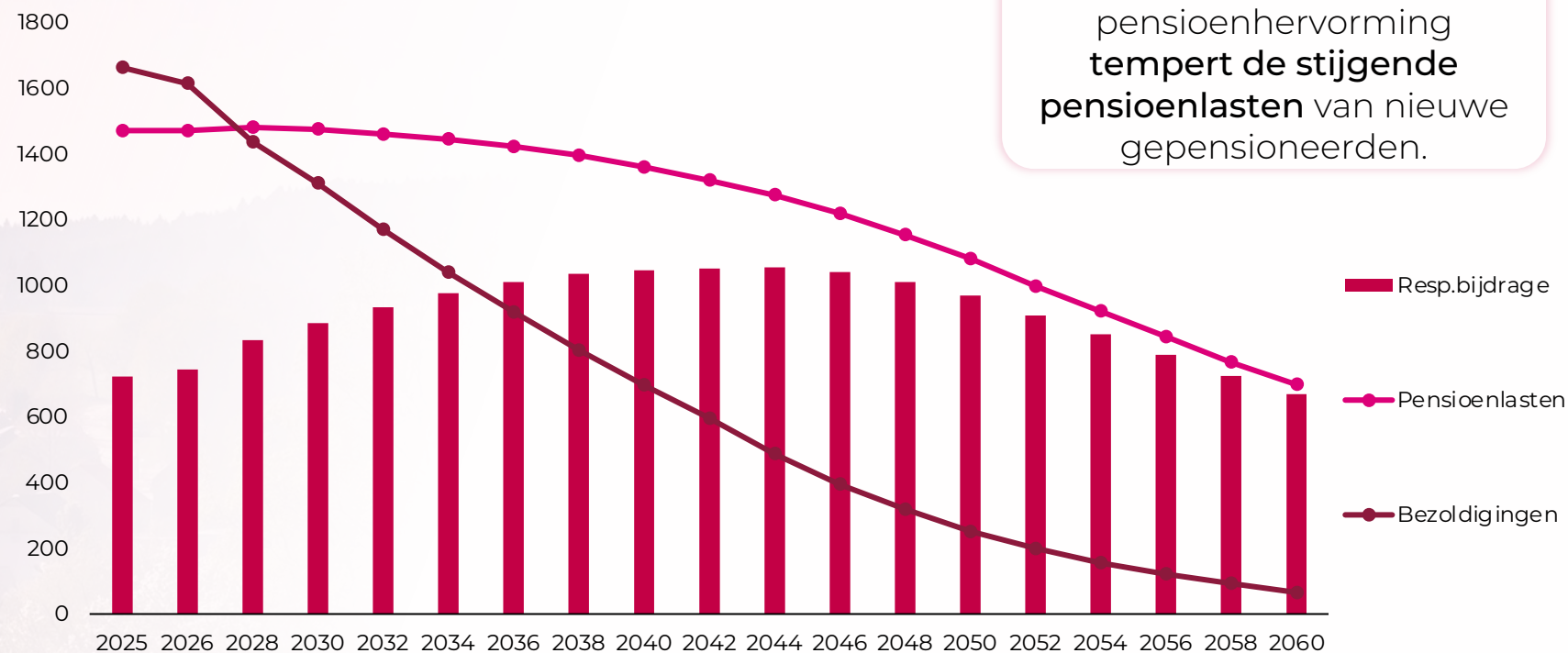
Gemeenten en OCMW's
Pensioenbijdrage vastbenoemden JR en MJP, in miljoen euro

Pensioenlasten vastbenoemden blijven nog lange tijd hoog.

Vlaamse lokale besturen
Simulatie pensioenlasten vastbenoemden

Bron: Federale Pensioendienst (2026)

Tussenkomst van regionale – federale overheid in de responsabiliseringsbijdrage

De **Vlaamse overheid** financiert ook tijdens deze legislatuur 50% van de responsabiliseringsbijdrage.

→ Deze toelage stijgt van 386 miljoen euro in 2026 tot ongeveer 500 miljoen euro in 2031.

Federale steunmaatregelen:

→ Bonus-malusregeling voor besturen die voldoende kosten maken voor 2e pijler van contractuele werknemers.

→ Federaal regeerakkoord voorziet een dotatie voor instellingen gelegen in gemeenten met >100.000 inwoners (d.i. 95 instellingen in 10 steden, waarvan 4 in Vlaanderen). **+/- 220 miljoen euro tussen 2027 en 2029, of gemiddeld 12,5%** van de responsabiliseringsbijdrage

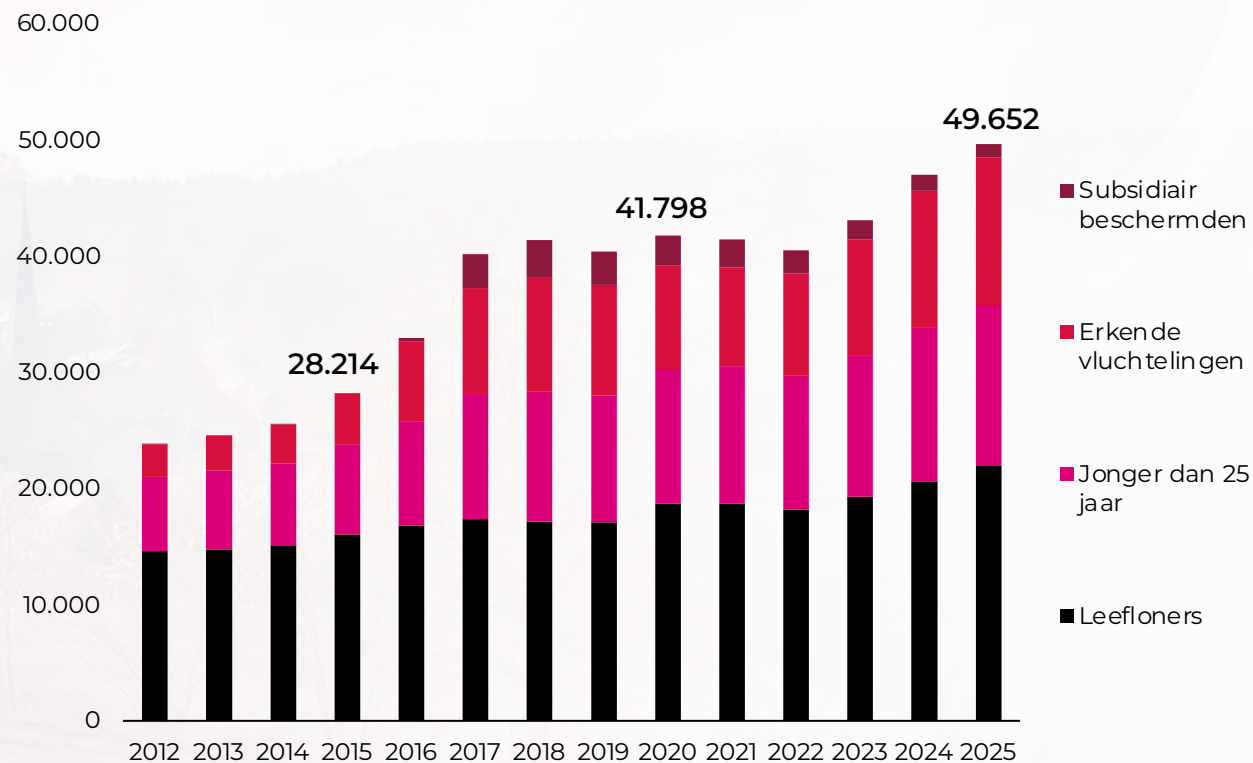
Lokale Financiën 2026

Impact beperking
werkloosheidsuitkering
in de tijd?

Hulpverlening OCMW: het aantal leefloners is de laatste jaren sterk toegenomen

Aantal leefloners in Vlaanderen

7%
Hulp-
verlening
OCMW

Bron: POD MI

Hervorming in 2012:

- Verlenging van de wachttijd en beperking van de inschakelingsuitkeringen

Wijzigingen in 2015:

- Geen inschakelingsuitkering voor:
 - Jongeren ouder dan 25 jaar
 - Jongeren jonger dan 21 jaar zonder diploma middelbaar onderwijs

De federale maatregel om de werkloosheidsuitkeringen in de tijd te beperken, zal **het aantal leefloners doen toenemen**. Het doorstroompercentage is onzeker.

7%
Hulpverlening OCMW

Bron: RVA, * ramingen

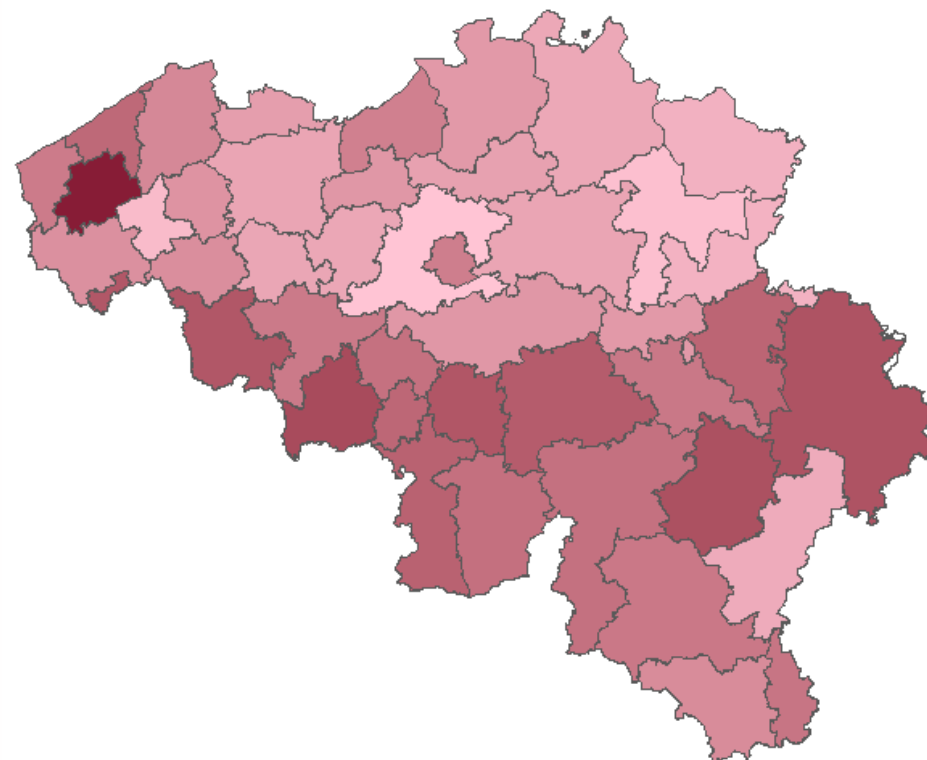
Bron: NBB, 1e prognoses

Het voorlopige doorstroompercentage **verschilt** ook sterk per gemeente.

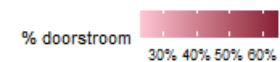
	% Doorstroom OCMW (golf 1 en 2)
België	42%
Vlaanderen	32%
Wallonië	47%
Brussel	41%
Arrondissementen	
Antwerpen	34%
Gent	31%
Brugge	38%
Leuven	31%
Mechelen	32%
Halle-Vilvoorde	23%
Diksmuide	64%

Doorstroompercentage naar het OCMW (golf 1 en 2)

7%
Hulp-
verlening
OCMW

Bron: POD MI, RVA

De **volledige financiële impact** voor de OCMW's is nog onzeker, maar zal niet neutraal zijn.

- **KOSTEN LEEFLOON:**

- Degressieve terugbetaling leefloon door federale overheid
- Niet-gecompenseerde inschakelingsuitkering
- Bijkomende hulpverlening

- **WERKINGSKOSTEN:**

- Niet volledig gecompenseerde werkingskosten door federale overheid
- Verwerken van geweigerde aanvragen
- Zoeken van personeel
- Vormingskosten voor maatschappelijk werkers om terugkeer naar het werk te begeleiden

De **federale overheid** betaalt:

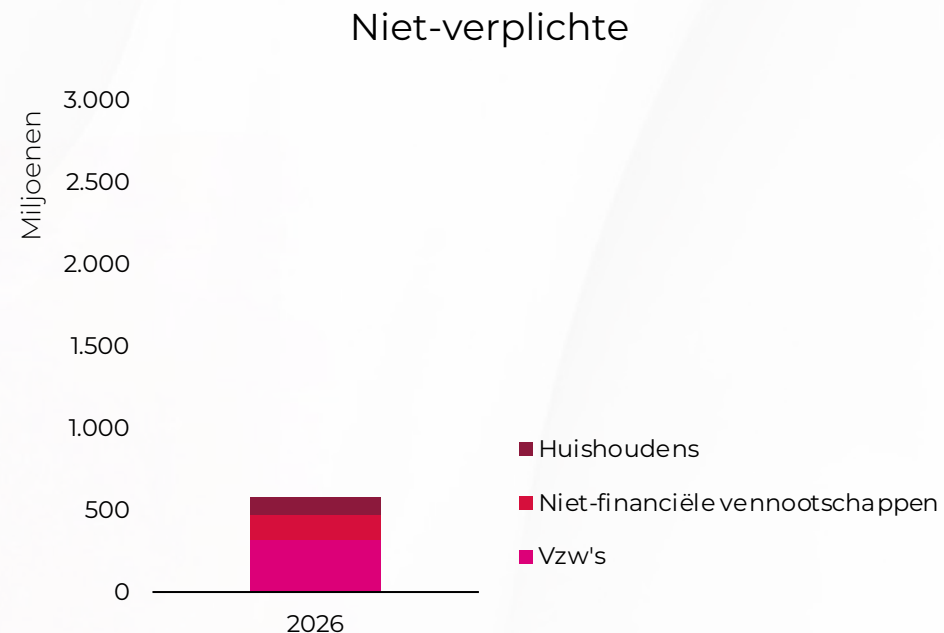
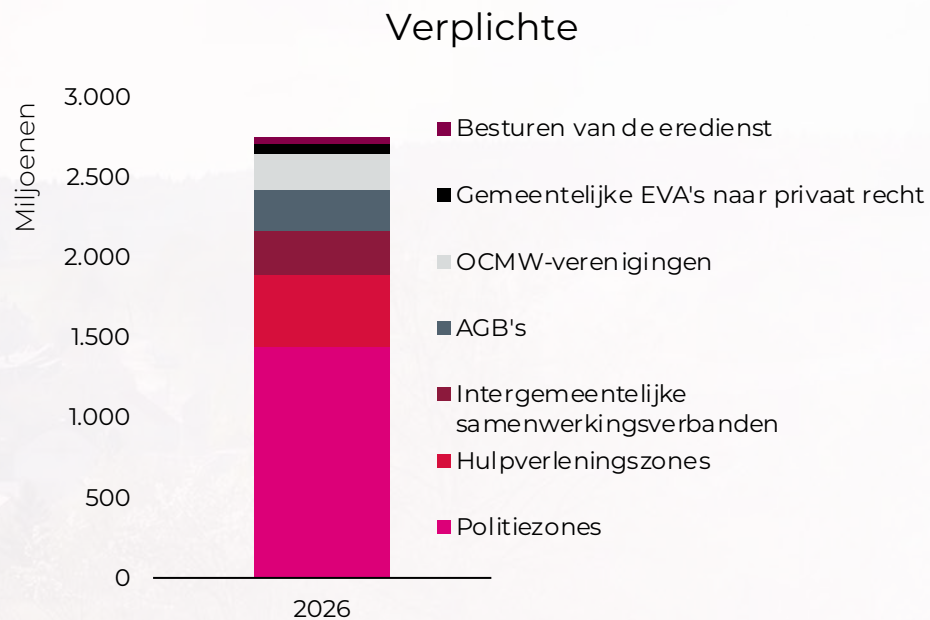
- Een **percentage van het leefloon (RMI) van de uitgesloten werklozen van golf 1-2:**
 - 100% het eerste jaar
 - 90% het tweede jaar
 - 80% het derde jaar
 - 75% de volgende jaren
- 70-85% voor de volgende golven.
- Een **deel van de personeelskosten**

De **OCMW's** betalen:

- Het **resterende percentage van het leefloon (RMI)**
- Het **leefloon (RMI) van de uitgesloten werklozen met inschakelingsuitkering**
- De **bijkomende individuele hulpverlening**
- Een **deel van de bijkomende personeelskosten**

Toegestane werkingssubsidies nemen sterk toe (+6,5%).
Belangrijke hervormingen financiering politiezone zijn op til.

Gemeenten en OCMW's
Werkingsubsidies 2026 in miljoen euro

21%
Subsidies

- Hervormingen politiezone:
- **Fusies**: verplicht in Brussel en op vrijwillige basis in andere regio's (met federale financiële incentive)
 - **Financieringsnorm** (federaal): de 'KUL-norm' wordt dit jaar herzien

Lokale Financiën 2026

—
2026-2031
Ontvangsten

Trends in de **exploitatie-ontvangsten**

	In mio euro	In euro /inw.	Evolutie 2025-2026	Jaarlijkse evolutie 2026-2031
Ontvangsten uit werking	2.045	298	6,7%	1,1%
Fiscale ontvangsten en boetes	7.366	1.073	4,3%	2,4%
Werkingsubsidies ⁽¹⁾	6.727	980	5,1%	2,3%
Recuperatie individuele hulpverlening	142	21	1,0%	0,6%
Andere operationele ontvangsten	396	58	3,8%	-0,6%
Financiële opbrengsten	317	46	-7,5%	2,0%
Exploitatie-ontvangsten	16.993	2.475	4,6%	2,1%

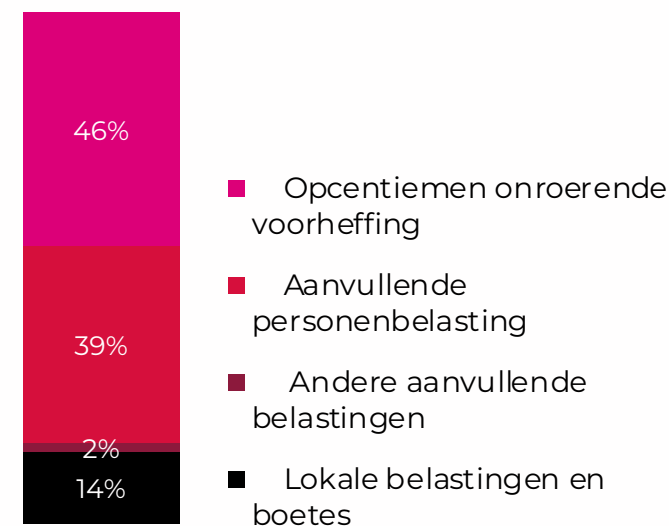
¹ Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (177 euro/inw.)

2026: de fiscale ontvangsten blijven automatisch stijgen door de indexatie van de inkomens.

2026	In miljoen euro	In euro/inw.	Evolutie
Opcentiemen onroerende voorheffing	3.362	490	5,7%
Aanvullende personenbelasting	2.837	413	1,8%*
Andere aanvullende belastingen	133	19	-1,7%
Lokale belastingen en boetes	1.034	151	7,3%
Fiscale ontvangsten en boetes	7.366	1.073	4,3%

Fiscale ontvangsten - 2026 (in%)

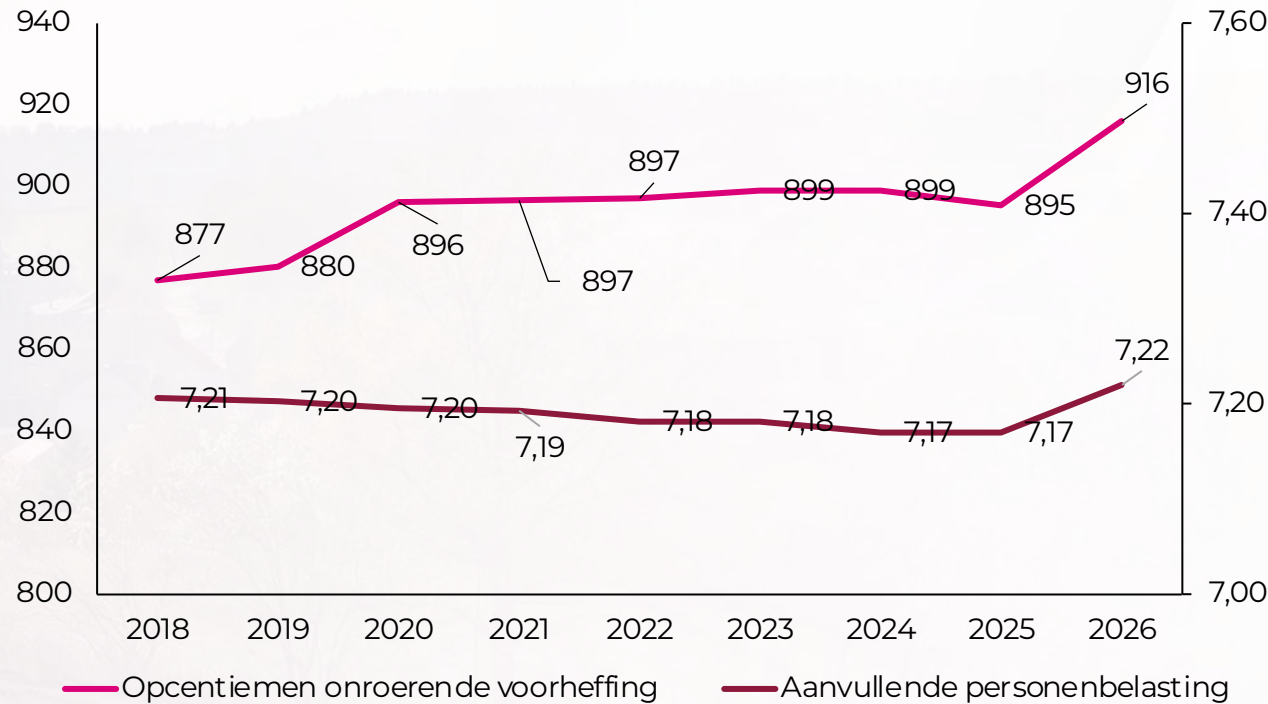

43%
Fiscaliteit

*1,8% Evolutie op basis van de originele informatie van de FOD Financiën, die de gemeenten in maart 2026 een nieuwe raming bezorgde.

Naast de inkomens die toenemen ...
 ... gaan **ook de gemiddelde tarieven OOV en APB omhoog**,
 een beslissing die vaak valt bij het opstellen van het meerjarenplan.

Evolutie gemiddelde aanslagvoeten

43%
Fiscaliteit

285 gemeenten	OOV	APB
Aantal gemeenten	221 stabiel	242 stabiel
Aanslagvoet stijgt	56	22
Aanslagvoet daalt	8	21
waarvan	17 verhogen OOV-tarief	17 verlagen APB-tarief
Stijgen allebei	14	14

Ontvangsten APB

Impact van de fiscale hervorming op de inkomensverschilt per gemeente

VOORZIENE HERVORMING

PROBLEMATIEK

'CORRECTIE' COMPENSEERT VERLIES

Verhoging belastingvrije som:

€10.910 (in 2025) → €15.600 (in 2030)

Belangrijk **verlies** voor de gemeenten, want de aanvullende belasting op de personenbelasting (APB) levert **gemiddeld 17% of 2,8 miljard euro** van de exploitatie-ontvangsten op.

% APB verschilt per gemeente.
Ook het niveau van de gezinsinkomens in de gemeenten.

Correctiecoëfficiënt toegepast volgens de **gemiddelde** belastingvermindering

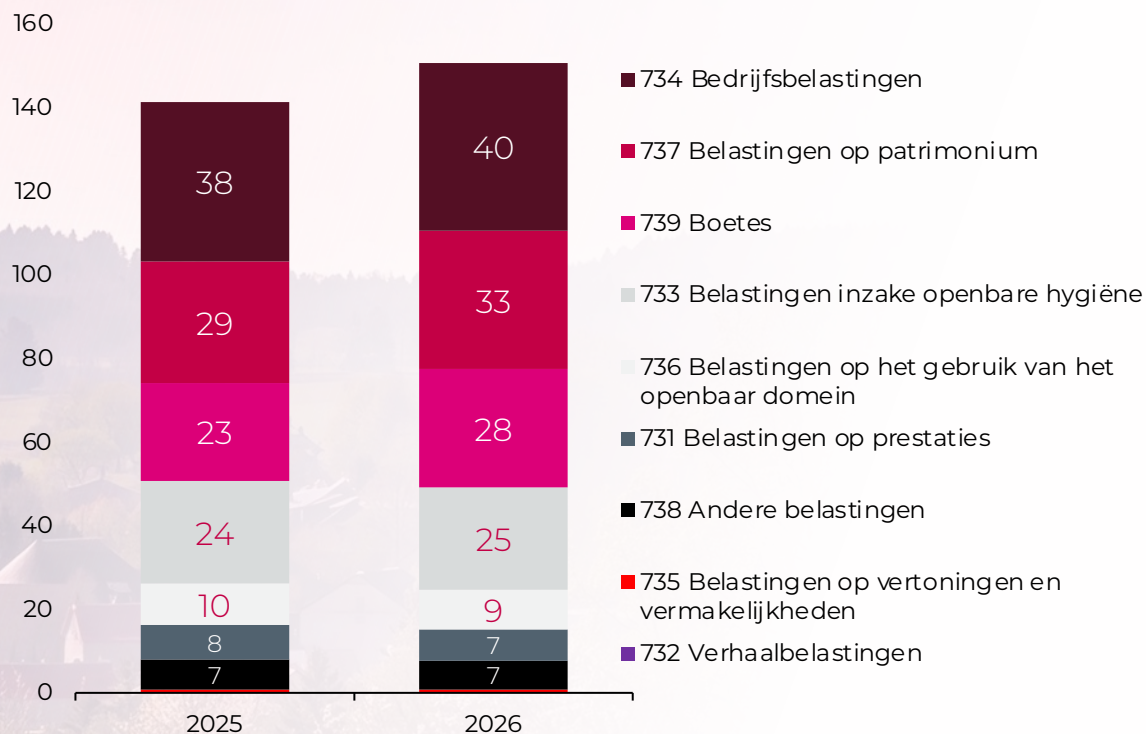
De **impact** van de correctie **verschilt** volgens het inkomensniveau in de gemeenten:

- **Overcorrectie** voor gemeenten met 'hogere' inkomens
- **Ondercorrectie** voor gemeenten met 'lagere' inkomens

2026: de lokale belastingen nemen toe aan het begin van het meerjarenplan.

Lokale belastingen - 2025-2026
(in euro/inw.)

Grootste stijgers (in dalende volgorde)

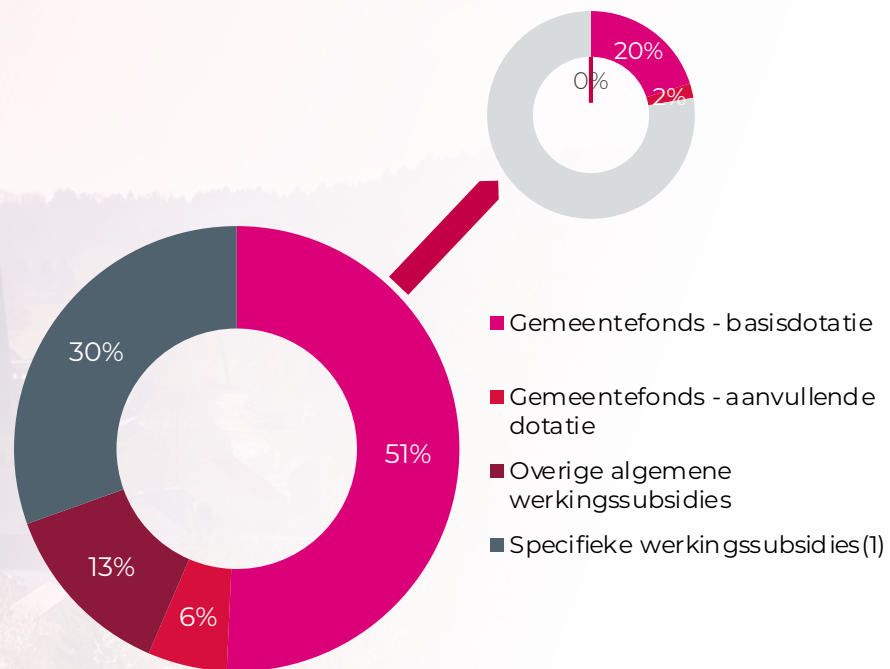
- Tweede verblijven en verblijfsbelasting
- Gasboetes voor lichte snelheidsovertredingen
- Drijfkracht (bedrijven)
- Algemene bedrijfsbelasting
- Gasboetes voor stilstaan, parkeren en autoluwe zones
- Huisvuilophaling en Diftar
- Leegstand

2026: steun van Vlaamse en federale overheid.

GEMEENTEFONDS
3,8 MILJARD EURO

Bijna een kwart
van de exploitatie-
ontvangsten

40%
Werkings-
subsidies

- Gemeentefonds basisdotatie 3,4 miljard euro jaarlijks verhoogd met +3,5%
- 387 miljoen euro aanvullende dotaties
- Om de stijgende pensioenuitgaven op te vangen, komt de Vlaamse regering tussen in de helft van de responsabiliseringsbijdrage.
- De federale overheid vergoedt deels de individuele hulpverlening door de OCMW's.

¹ Zonder gesubsidieerd onderwijzend personeel (177 euro/inw.)

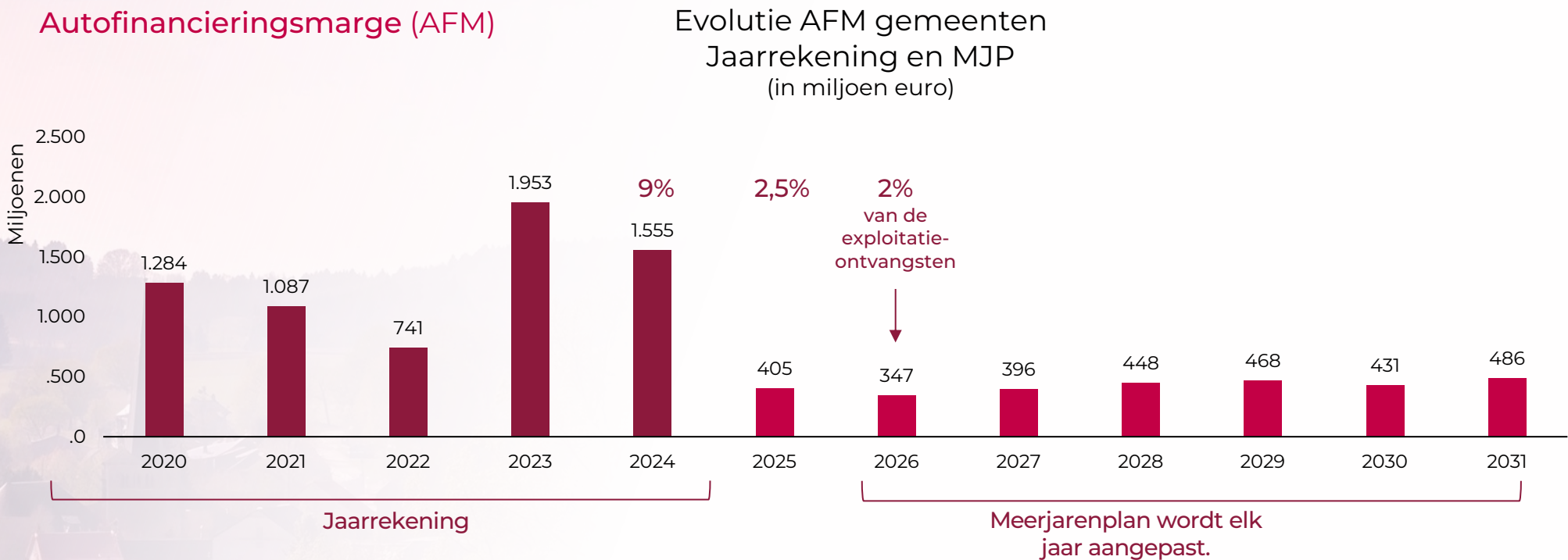
Lokale Financiën 2026

—
2026-2031
Evenwicht

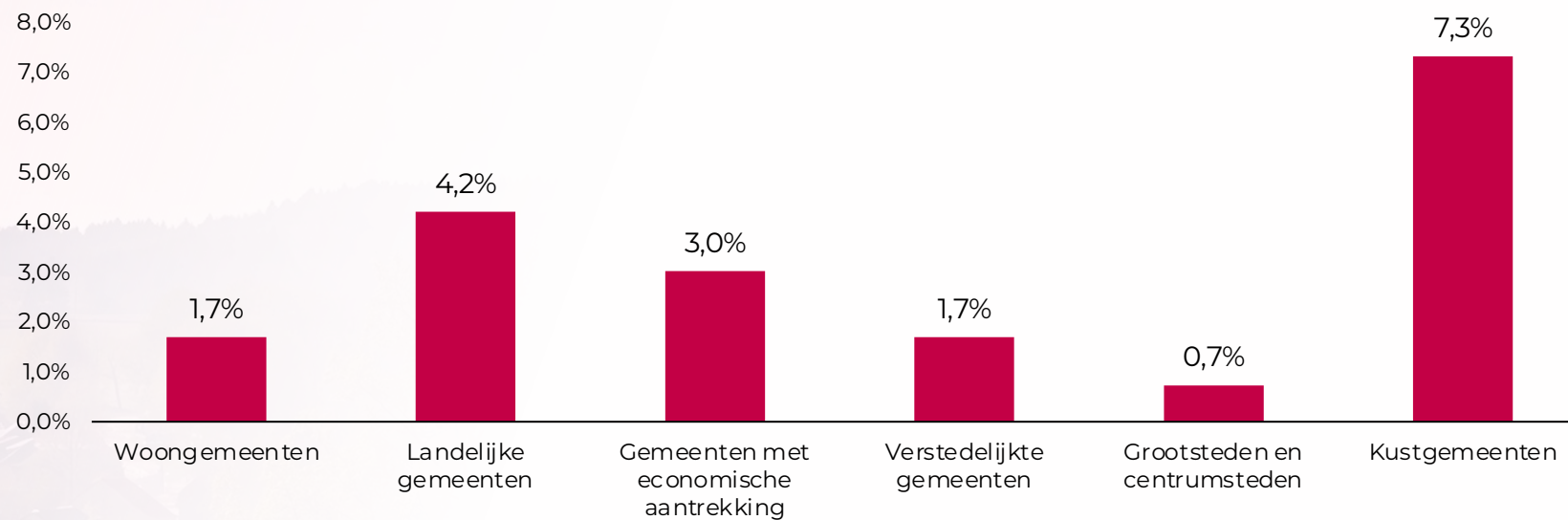
Gezonde financiële situatie: het meerjarenplan is structureel in evenwicht.

2026: AFM verschilt per gemeente en per cluster

Autofinancieringsmarge (AFM) per cluster - 2026
(in % exploitatie-ontvangsten)

In 2026 lieten 55 van de 285 gemeenten hun AFM onder nul zakken

Lokale Financiën 2026

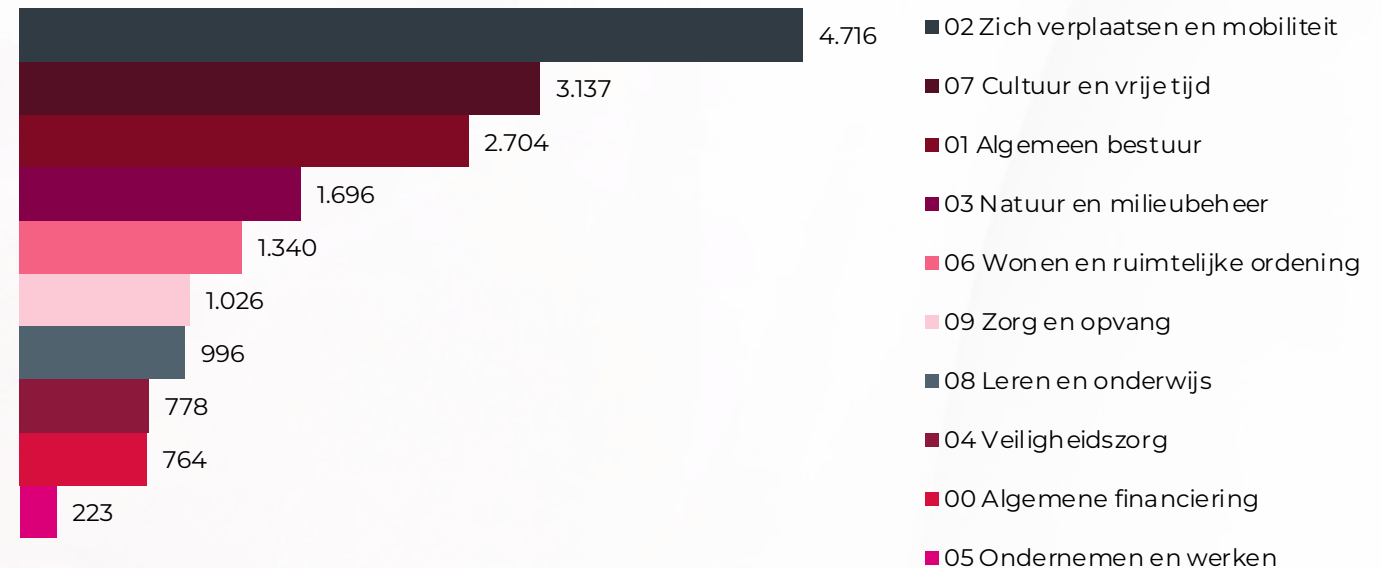
2026-2031 Investeringen

De lokale besturen **hebben de marge om stevig te blijven investeren**, en daar is **nood aan**.

Totale geplande investering MJP 2026-2031: 17,4 miljard euro

- De Vlaamse lokale besturen plannen **4,1 miljard euro** aan investeringen in 2026.
- Geplande investeringen MJP 2026-2031: **17,4 miljard euro**
- Van **2020 tot 2025** hebben gemeenten en OCMW's zo'n **16 miljard euro** aan lokale investeringen gerealiseerd.
- **Groene** investeringen noodzakelijk

Investeringen per beleidsdomein - MJP 2026-2031
(in miljoen euro)

→ Het energieverbruik verminderen vergt zware investeringen, maar leidt uiteindelijk tot lagere exploitatiekosten.

→ Burgemeesterconvenant 2030 en 2050 is een engagement voor de vermindering van de CO₂-uitstoot.

Lokale Finanziën 2026

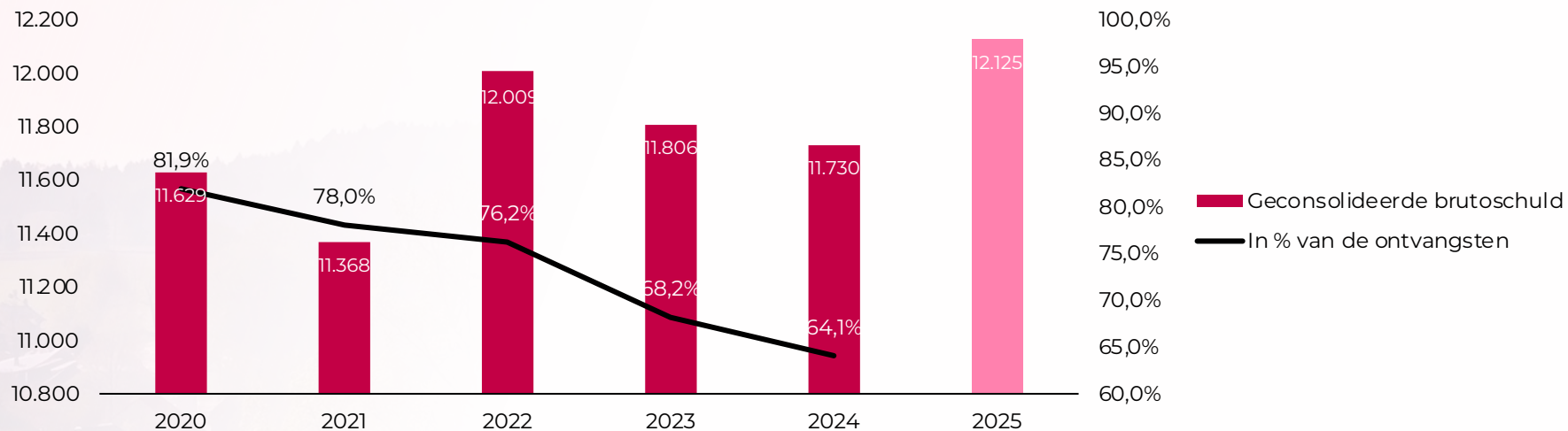

Schulden

De schuldgraad blijft ver onder 100%
t.o.v. de **ontvangsten**.
(cijfers uit de jaarrekeningen)

Evolutie van de brutoschuld 2020-2025 (in miljoen euro)

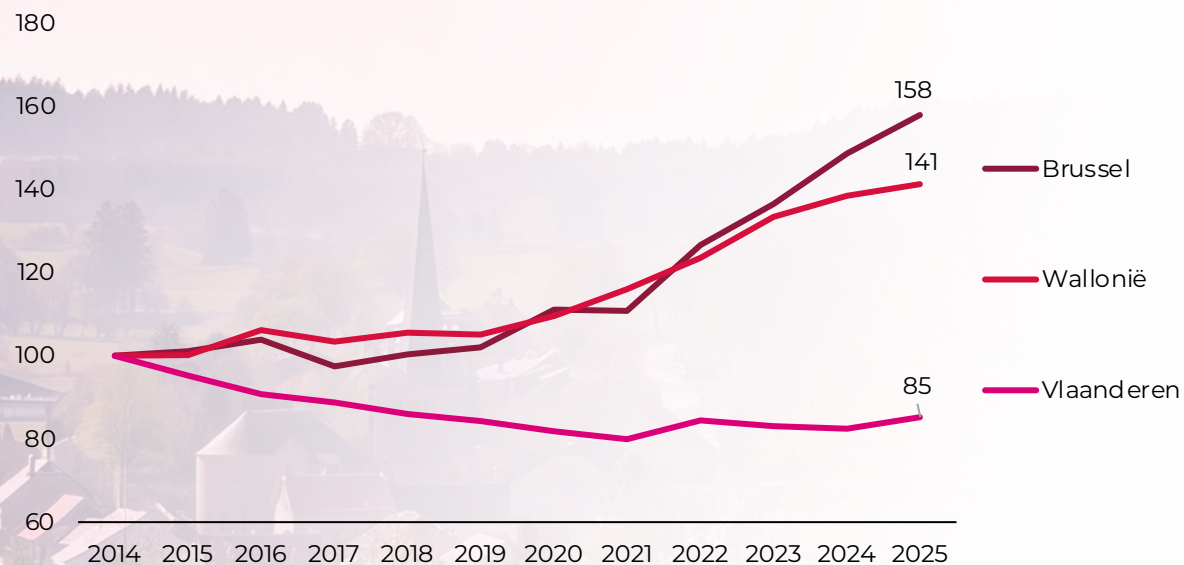
Bron: INR

MJP: niet alle geplande leningen worden effectief opgenomen.

Vlaamse lokale besturen bouwden hun schuld sterk af de laatste jaren. (cijfers uit de jaarrekeningen)

Relatieve verandering in brutoschuld lokale besturen, 2014 = 100

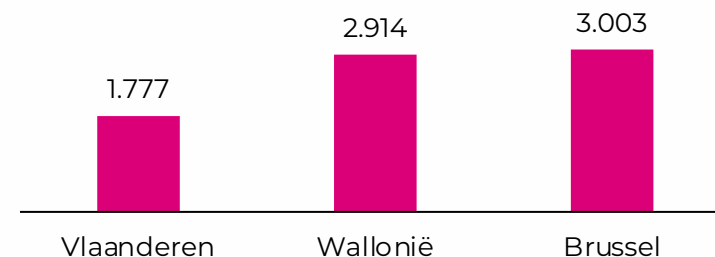

Bron: INR

Brutoschuld lokale besturen

	2025	Evolutie 2025-2014	
	In miljoen €	In miljoen €	In %
Vlaanderen	12.125	-2.096	-15%
Wallonië	10.758	3.144	41%
Brussel	3.753	1.377	58%
België	26.636	2.425	10%

Brutoschuld lokale besturen, in euro per inwoner

Lokale Financiën 2026

Besluit

Lokale Financiën Besluit

Meerjarenplan toont
een gezonde **financiële
situatie.**

Het blijft **afwachten welke
impact de hervormingen
van andere bestuursniveaus
zullen hebben.**

- Impact van toenemende financiële druk op de lokale besturen door **oplopende pensioenlasten.**
- Impact van de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd, met een doorstroom naar de **individuele hulpverlening** via het OCMW.
- Impact van de fiscale hervorming op de **opbrengst van de gemeentelijke personenbelasting** en de correctie ervan.

BEDANKT!

Belfius